

Fylkesmannen
i Oslo og Akershus

Statens vegvesen, Region øst
Postboks 1010
2605 Lillehammer

Miljøvernavdelingen

Tordenskioldsgate 12
Postboks 8111 Dep, 0032 OSLO
Telefon 22 00 35 00
fmoapostmottak@fylkesmannen.no
www.fmoa.no
Organisasjonsnummer NO 974 761 319

Deres ref.: 2012/136218
Deres dato: 06.11.2012
Vår ref.: 2011/11424-8 M-NA
Saksbehandler: Pernille Botzet
Direktetelefon: 22 00 36 88

Dato: 28.08.2014

Fylkesmannens uttalelse til søknad om dispensasjon for vedlikeholdstiltak på Bekkenstenveien i Svartskog landskapsvernområde

Vi viser til søknad fra Statens vegvesen av 06.11.2012. Fylkesmannen beklager den lange saksbehandlingstiden.

Fylkesmannen gir dispensasjon for masseutskiftning, grøfterensk og oppstramming av Bekkenstenveien i Svartskog landskapsvernområde på gitte vilkår. Det gis også dispensasjon for sikringstiltak på trær langs veien. Dispensasjon for asfaltering av Bekkenstenveien avslås.

Bakgrunn for saken

Det er søkt om vedlikeholdstiltak på Bekkenstenveien innenfor Svartskog landskapsvernområde. Vedlikeholdet som ønskes utført, er å masseutskifte fire partier à 50-70 meter der veien består av leire, samt å stramme opp veien slik at den har en jevn bredde på 5,5 meter, renske opp grøfter og legge asfalt på veien. Den aktuelle strekningen er en 950 meter lang grusvei. Det oppgis at det i dag er problemer med fremkommelighet om våren i teleløsningen og at bilister har satt seg fast i veien fordi den har vært i oppløsning. Videre søkes det om tillatelse til å utføre sikringstiltak på trær langs veien.

Svartskog landskapsvernområde ble opprettet i 2008 med det formål ”å bevare et helhetlig, vakkert og egenartet natur- og kulturlandskap fra platået ned til fjorden. Området har særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap med store hagemarksarealer med edelløvtrær og eikeskogsholt. Formålet er også å ta vare på barskogslia med bekkedal, kalkpåvirket tørrberg- og tørrengvegetasjon samt øvrige biologiske og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter.”

Størstedelen av den aktuelle veistrekningen går gjennom et område som er registrert som rik edellauvskog av nasjonal verdi i Direktoratet for naturforvaltnings naturbase. Dette er et stort og variert område med mye verdifull kulturmark, mange rødlistearter og enkelte truede naturtyper. Opprinnelig har dette vært hagemark, som nå er i sterk gjengroing. Store deler av skogen inneholder stor og gammel eik, nærmere 100 eiketrær av et slikt omfang at de faller inn under definisjonen av hul eik i forskrift om utvalgte naturtyper (forskrift om utvalgte naturtyper gjelder imidlertid ikke i verneområder). Det er de siste årene gitt støtte til tiltak for å motvirke gjengroing og fristille store eiker i området.

Bekkenstenveien, ved Oppegård kirke, er registrert som et eldre veifar (antatt fra før 1650) i rapporten "Kulturlandskap i Follo". Akershus fylkeskommune oppgir at hele landskapsvernområdet har betydelige kulturminne- og kulturlandskapsverdier.

I henhold til verneforskriften § 3 er området vernet mot inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter, slik som bygging av veier, uttak, oppfylling, planering eller lagring av masse. Videre skal egenartede og dekorative edelløvtrær, tregrupper, åkerholmer, trerekker, alleer og døde eller døende trær i åpne områder bevares. Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for vedlikehold av veier, mens utbedring av vei krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten iht. verneforskriften § 5.

Fylkesmannen var på befaring på den aktuelle strekningen sammen med tiltakshaver i april 2012. Det er mottatt uttalelse fra Akershus fylkeskommune, Gerdarudin, Oppegård historielag og A/L Solheim.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen har forståelse for behovet for vedlikehold og utbedring av veien for å sikre fremkommeligheten. Vi viser til at dette også til en viss grad er tatt høyde for i verneforskriften gjennom bestemmelsen som åpner for at det etter søknad kan gis tillatelse til utbedring av vei. Samtidig må Fylkesmannen gjennom behandlingen av dispensasjonssøknaden sikre at verneformålet og de store landskapsmessige, biologiske og kulturhistoriske verdiene i området ivaretas.

I henhold til naturmangfoldloven (NML) § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. NML § 8 sier at beslutninger som berører naturmangfoldet, skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Fylkesmannens kunnskap om verneområdet er basert på informasjon fra Naturbase, forvaltningsplanen for landskapsvernområdet samt opplysninger fra Akershus fylkeskommune som kulturminnemyndighet. Fylkesmannen vil i det følgende gjøre en separat vurdering av effektene av de ulike omsøkte tiltakene.

Masseutskiftning

Fylkesmannen mener at masseutskiftning av veien i partier med mye leire vil være et godt tiltak for å bedre framkommeligheten i utsatte perioder, samtidig som det ikke vil ha nevneverdig effekt på natur- og kulturlandskapet eller på viktige biologiske elementer. Vi forutsetter at veien etter gjennomført masseutskiftning vil framstå med samme uttrykk som tidligere.

Det framgår av Fylkeskommunens uttalelse (se vedlegg) at masseutskiftningen vil medføre inngrep i grunnen i et område med potensial for funn av automatisk fredete kulturminner. Fylkesrådmannen vil derfor kreve arkeologisk registrering av tiltaksområdet i henhold til kulturminneloven § 9.

Grøfterensk/oppstramming

For å motvirke at veien i perioder nærmest går i oppløsning, ønsker tiltakshaver å gjennomføre grøfting/grøfterensk langs veien. Noen steder er veien sklidd ut, og det er ønskelig å snevre den inn til bredde 5,5 meter for å kunne gjennomføre tiltaket. Fylkesmannen ser at grøfterensk kan være et viktig virkemiddel for å bedre veiforholdene, og vi mener at det til en viss grad må kunne ses som et normalt vedlikeholdstiltak. Dersom det stilles som vilkår at arbeidet skal gjennom-

føres skånsomt og uten å skade trær som er viktige for landskapet og biologisk mangfold, vurderer vi at effektene for verneformålet vil være små.

Asfaltering

Fylkesmannen viser til at kulturhistoriske elementer er en del av verneformålet og til uttalelsen fra Akershus fylkeskommune som kulturminnemyndighet. Fylkeskommunen vurderer at asfaltering vil være et drastisk inngrep i kulturlandskapet, og det vil etter deres kulturminnefaglige vurdering være uønsket. Fylkesrådmannen fraråder asfaltering og anbefaler at veien beholder eksisterende linjeføring. Også i de andre uttalelsene framheves veiens kulturhistoriske og landskapsmessige betydning.

Bekkenstenveien går som nevnt gjennom et område med verdifull kulturmark og hagemark i sterk gjengroing. Det er de siste årene lagt ned betydelige ressurser i å motvirke gjengroingen og fristille store eiketrær, slik at området kan få tilbake sitt tradisjonelle hagemarkspreg.

Fylkesmannen vurderer at asfaltering av veien som går gjennom dette særpregete området, vil være et brudd med denne utviklingen og vil kunne påvirke natur- og kulturlandskapet negativt.

Sikringstiltak for trær

ISS har på oppdrag fra Statens vegvesen gjort en tilstandsvurdering av trærne langs veien med tanke på risiko for brekkasje eller velt som kan ha potensial til å treffe mennesker eller infrastruktur. Det foreslås tiltak for 21 trær, hvorav 12 levende og 2 døde eiketrær. De levende eiketrærne har noe død ved i krona, og ISS-rapporten legger opp til at død ved over veien fjernes eller kortes inn. På grunn av at død ved av eik har svært høy verdi for biologisk mangfold foreslås ikke kronerensk av hele treet. En liten død eik nær veien planlegges felt med gjensetting av høystubbe. For den andre døde eika foreslås det at greiner som strekker seg ut mot veien reduseres, men at treet og uttrykket bevares.

Fylkesmannen mener at det er gjort en grundig tilstandsvurdering av trærne, og vi har forståelse for behovet for sikringstiltak på strekningen. De foreslåtte tiltakene er etter vår vurdering så skånsomme som mulig, og vi kan ikke se at sikringstiltakene vil påvirke natur- og kulturlandskapet i nevneverdig grad.

Konklusjon

Fylkesmannen legger til grunn at det foreligger nødvendig informasjon om naturverdiene og tiltaket iht. NML § 8. Vår samlede vurdering er at utbedring av Bekkenstenveien i form av masseutskiftning, grøfterensk, oppstramming og sikringstiltak for trær ikke vil ha vesentlige konsekvenser for verneverdier og verneformålet. Asfaltering av veien vurderes derimot å ha negative effekter på natur- og kulturlandskapet og således være i strid med verneformålet.

Føre-var-prinsippet (NML § 9) tillegges liten vekt i denne saken. Fylkesmannen har vurdert den samlede belastningen i området (jf NML § 10), og vi er ikke kjent med andre tiltak innenfor verneområdet som har betydning for vurderingen av søknaden. Det er satt vilkår i vedtaket som skal sikre miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder i tråd med NML § 12.

Vi legger til grunn at man vil kunne oppnå en betydelig bedring av veiforholdene gjennom masseutskiftning, grøfterensk/oppstramming av veien samt sikringstiltak for trær, slik at asfaltering ikke er nødvendig for å sikre fremkommeligheten.

Vedtak

Statens vegvesen gis dispensasjon fra verneforskriften for masseutskiftning av fire partier, oppstramming av veien og grøfterensk på visse vilkår. Det gis videre dispensasjon for tiltak på trær i henhold til ISS-rapporten. Søknad om dispensasjon for asfaltering av Bekkenstenveien avslås.

Dispensasjonen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Oppstramming og grøfterensk må ikke medføre skader på eiker som faller inn under beskrivelsen i forskrift om utvalgte naturtyper eller på andre trær av særlig betydning for biologisk mangfold og landskap. Dersom det ved gjennomføring av tiltaket blir klart at dette ikke lar seg gjøre, må Fylkesmannen kontaktes.
- Masseutskiftning kan ikke gjennomføres før det er gjort arkeologisk registrering, jf. vedlagte uttalelse fra Akershus fylkeskommune av 11.03.2013.
- Denne tillatelsen skal medbringes under arbeidene og kunne forevises oppsyn og politi.
- Fylkesmannen kan trekke dispensasjonen tilbake dersom vilkårene ikke følges eller ved uforutsette negative effekter på verneverdiene.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra avgjørelsen er mottatt. Eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen skal begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes via Fylkesmannen.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef

Pernille Botzet
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Kopi til:

A/L Solheim v/Frank Westgaard

Akershus fylkeskommune

GERDARUDIN

Statens naturoppsyn

Oppegård historielag

Oppegård kommune

Miljødirektoratet

Postboks 1200 Sentrum 0107 Oslo

Postboks 149 1411 KOLBOTN

Postboks 5672 Sluppen 7485 Trondheim

Postboks 510 1411 Kolbotn

Postboks 5672 Sluppen 7485 TRONDHEIM

Vedlegg:

1 Akershus fylkeskommune - Uttalelse til utbedring av vei

